

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Romana Fremra a soudců Mgr. Jana Podaného a Mgr. Jany Kajzrové ve věci

žalobkyně: **JUDr. Jiřina Lužová**, IČ 44686650
sídlem Dušní 22, 11000 Praha 1
insolvenční správce WPB Capital, spořitelní družstvo v likvidaci,
IČO 25780450
sídlem Kamenná 835/13, 639 00 Brno - Štýřice
zastoupená advokátem JUDr. Jiřím Hartmannem
sídlem Sokolovská 49/5, 186 00 Praha 8

proti

žalovaným:

1. **T. Z.** narozený [redacted]
bytem [redacted]
2. **Š. B.** narozený [redacted]
bytem Charvatce 61, 411 19 Martiněves
3. **J. K.** narozený [redacted]
bytem [redacted]
všichni zastoupeni advokátkou Mgr. Martinou Klvaňovou
sídlem Těšnov 5, 110 00 Praha 1

o zaplacení částky 546 674,18 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalovaných proti rozsudku Okresního soudu v Kladně č.j. 18 C 13/2023-92 ze dne 29.2.2024

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se mění tak, že žaloba, aby žalovaným byla uložena povinnost zaplatit žalobkyni společně a nerozdílně částku 546 674,18 Kč, se zamítá.

Shodu s prvopisem potvrzuje Iveta Šulcová

- II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovaným plnou náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně ve výši 76 956 Kč, a to do 3 dnů od právní moci rozsudku k rukám právní zástupkyně žalovaných.
- III. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovaným plnou náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 61 892 Kč, a to do 3 dnů od právní moci rozsudku k rukám právní zástupkyně žalovaných.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Okresního soudu v Kladně č.j. 18 C 13/2023-92 ze dne 29.2.2024 (dále jen „rozsudek soudu prvního stupně“) bylo rozhodnuto, že žalovaní jsou povinni zaplatit žalobci společně a nerozdílně částku 546 674,18 Kč, to vše do 3 dnů od právní moci rozsudku (výrok I.). Dále soud prvního stupně rozhodl, že žalovaní jsou povinni zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení společně a nerozdílně částku 89 348 Kč, do 3 dnů od právní moci rozsudku k rukám právního zástupce žalobce (výrok II.).
2. Soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že předmětem řízení je částka 12 972,74 Kč představující smluvní úrok z prodlení ve výši 35 % ročně z nezaplacených splátek úvěru za období březen 2012 až březen 2013 v celkové výši splátek 712 044,57 Kč, a to za období od 1.4.2013 do 19.4.2013. Zbylá částka 533 701,44 Kč představuje zákonný úrok z prodlení ze zesplatněné dlužné částky ve výši 5 559 628,02 Kč ode dne 19.4.2013 (od zesplatnění úvěru) do dne 29.8.2014. Soud prvního stupně z předložených listinných důkazů zjistil, že dne 14.12.2009 uzavřela původní žalobkyně (nyní insolvenční dlužník, za kterého jedná insolvenční správce – dále též jen jako „žalobkyně“) se žalovaným č. 1 smlouvu o úvěru v celkové výši 3 800 000 Kč. Úvěr byl zajištěn zástavním právem. Žalovaní č. 2 a 3 převzali téhož dne ručení. Dne 18.12.2009 sepsala žalobkyně se žalovanými notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, na jehož základě je od roku 2000 proti žalovaným vedena exekuce k vymození nezaplaceného zbytku jistiny úvěru s příslušenstvím (poplatky a úrokem), tedy bez úroku z prodlení. Úrok z prodlení nebyl ani předmětem uvedeného zápisu. Dále bylo zjištěno, že žalovaný č. 1 úvěr žádal za účelem investice do rozvoje podnikání, současně však bylo zjištěno, že žalovanému č. 1 vzniklo živnostenské oprávnění až dne 4.5.2011, nicméně v období od 14.2.2009 do 30.12.2010 byl žalovaný č. 1 jediným společníkem i jediným jednatelem obchodní společnosti. Dále soud prvního stupně zjistil, že v článku V. odst. 8 úvěrové smlouvy bylo sjednáno, že v případě prodlení dlužníka s úhradou kterékoli splátky úvěru se stávají veškeré splátky úvěru splatné (ztráta výhody splátek), a to bez ohledu na to, že splátka úvěru byla dodatečně ze strany dlužníka uhrazena, pokud věřitel neurčí jinak. Součástí smlouvy bylo i prohlášení žalovaného č. 1 o prodloužení promlčecí doby na 10 let.
3. Právně pak soud prvního stupně uzavřel, že podle § 261 odst. 3 písm. d) obchodního zákoníku se jedná o tzv. absolutní obchod, závazkové vztahy účastníků se proto řídí obchodním zákoníkem. Soud prvního stupně s ohledem na okolnosti případu, kdy výše úvěru činila 3 800 000 Kč a výrazně tedy přesahovala částku 800 000 Kč (ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2 písm. e) zákona č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru), a žalovaný č. 1 úvěr žádal za účelem investice do rozvoje podnikání, přičemž v rozhodné době měl (přínejmenším) angažmá jako jednatel i společník právnické osoby, dospěl k závěru, že žalovaný č. 1 nebyl v postavení spotřebitele či obecně slabší strany. Smluvní vztah stran se soudu prvního stupně jevil jako vyvážený za situace, kdy žalovanému č. 1 byl poskytnut vysoký úvěr s dlouhou dobou splatnosti oproti prohlášení o prodloužení promlčecí doby na 10 let, přiměřená je pak i výše sankčního úroku z prodlení v sazbě 35 % ročně, který byl požadován za dobu od 1.4.2013 do 19.4.2013. Ustanovení poskytující ochranu slabší straně podle ustanovení § 56 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění platném a účinném v době uzavření předmětných smluv, se tedy v tomto případě podle soudu prvního stupně neuplatní. Soud předmětné smlouvy hodnotil jako platně uzavřené. Pokud jde o námitku promlčení uplatněného nároku, kterou vznesli žalovaní, vycházel soud prvního stupně z § 401 obchodního zákoníku, tedy že pro případné promlčení platí prodloužená promlčecí doba 10 let. Za rozhodný okamžik pro počátek běhu promlčecí doby soud

prvního stupně považoval „rozhodnutí žalobce o zesplatnění úvěru ze dne 19.4.2013.“ Žaloba byla u soudu podána dne 30.3.2023, tedy ještě před uplynutím promlčecí doby. Námitka promlčení tudíž nebyla shledána jako důvodná. Soud prvního stupně se dále vlastním výpočtem přesvědčil o správnosti vyčíslení kapitalizovaného smluvního úroku z prodlení (12 972,74 Kč) i zákonného úroku z prodlení, kdy žalovaná částka 533 701,44 Kč je nižší než částka, k níž vlastním výpočtem dospěl soud. Nákladový výrok soud prvního stupně odůvodnil úspěchem žalobkyně ve věci samé.

4. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali včasné odvolání pouze žalovaní, a to v celém rozsahu. Sestavili v zásadě tři námitkové okruhy, jimiž se domáhají změny napadeného rozsudku a zamítnutí žaloby v plném rozsahu. První okruh se týká posouzení postavení žalovaného č. 1 při uzavření úvěrové smlouvy. Žalovaní namítají, že soud nesprávně kvalifikoval žalovaného č. 1 jako podnikatele jen proto, že byl v dané době jednatelem a společníkem společnosti B [REDACTED], že výše úvěru činila 3,8 mil. Kč a že deklarovaným účelem byl rozvoj podnikání. Žalovaný č. 1 ale ke dni uzavření smlouvy sám nepodnikal: nebyl zapsán v obchodním rejstříku, nedisponoval živnostenským ani jiným podnikatelským oprávněním a úvěr nebral jménem společnosti. Proto šlo o spotřebitelský, nikoli podnikatelský úvěr, a bylo nutno na smlouvu aplikovat režim ochrany spotřebitele podle tehdejšího § 56 občanského zákoníku a zákona o spotřebitelském úvěru. Z této premisy žalovaní dále odvozují druhý okruh námitek, zaměřený na neplatnost dvou smluvních ujednání: jednostranného prohlášení dlužníka o prodloužení promlčecí doby na deset let a smluveného úroku z prodlení ve výši 35 % ročně. Tvrdí, že obě klauzule vytvářejí vůči spotřebiteli značnou nerovnováhu v právech a povinnostech a jsou proto absolutně neplatné. Podle nich úvěr již zajišťovala řada instrumentů (dvě ručitelská prohlášení, zástavní smlouva k nemovitostem a notářský zápis se svolením k vykonatelnosti). Soud prvního stupně se navíc podle žalovaných vůbec nevypořádal s identickou námitkou vznesenou ručiteli (žalovanými č. 2 a 3), takže je rozhodnutí vůči nim nepřezkoumatelné pro nedostatek odůvodnění. Třetí argumentační linie míří k námitce promlčení úroků z prodlení. Žalovaní připomínají, že podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu vzniká právo na úroky z prodlení jednorázově prvním dnem prodlení dlužníka; od tohoto dne proto běží jediná promlčecí doba. Jestliže podle tvrzení žalobce došlo k prodlení se splátkou již v březnu 2012, skončila čtyřletá (popř. i prodloužená desetiletá) promlčecí lhůta nejpozději 1.4.2022. Žaloba o zaplacení úroků z prodlení byla však podána až 30.3.2023, a nárok je tudíž promlčen. Závěr soudu prvního stupně, že rozhodným okamžikem je zesplatnění úvěru 19.4.2013, je podle žalovaných v rozporu i se skutkovými tvrzeními žalobce v žalobě a u jednání.
5. Žalobkyně navrhla naopak potvrzení rozsudku soudu prvního stupně jako věcně správného. Má za to, že soud prvního stupně všechny námitky správně vypořádal. Zdůraznila, že k zesplatnění došlo 19.4.2013 a všechny nároky, které byly uplatněny, se týkají až období, od kterého ke dni podání žaloby neuplynulo 10 let. Proto nárok podle žalobkyně promlčen není.
6. Krajský soud v Praze jako soud odvolací po zjištění, že odvolání je podáno včas, oprávněnou osobou a proti rozhodnutí soudu prvního stupně, proti kterému je odvolání přípustné, přezkoumal v rozsahu podaného odvolání rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, podle § 212 a § 212a odst. 1, 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen o.s.ř.), a shledal odvolání žalovaných opodstatněným.
7. V první řadě je ale nutné zdůraznit, že odvolací soud považuje námitku nepřezkoumatelnosti rozsudku soudu prvního stupně za zcela nepřiléhavou, proto zde není žádný důvod ke zrušení rozsudku soudu prvního stupně podle § 219a odst. 1 písm. b) o.s.ř. Nepřezkoumatelnost rozsudku může být dána tím, že není srozumitelné, jak soud prvního stupně vlastně rozhodl, nebo nejsou srozumitelné, popř. zcela chybějí, důvody takového rozhodnutí (proč tak rozhodl), popř. rozhodnutí trpí více uvedenými vadami. V daném případě ale z napadeného rozsudku jasně vyplývá, jak a proč bylo rozhodnuto, tomu také odpovídá schopnost žalovaných proti tomu obsáhle formulovat své odvolací námitky, tedy nejen rozsah odvolání, ale i odvolací důvody a odvolací návrh. Soud prvního stupně se s podstatnými argumenty žalovaných shora uvedeným způsobem vypořádal (byť podle názoru odvolacího soudu chybně), řešil tedy i námitku spotřebitelského

charakteru předmětného úvěru (negativně), což implicitně vztáhl i na akcesorické vztahy z ručení. Žalovaní pouze se závěry soudu prvního stupně nesouhlasí (polemizují s nimi). Případná věcná nesprávnost ale nepředstavuje nepřekonatelnost.

8. Co do skutkových zjištění je třeba uvést, že dílčí závěry soudu prvního stupně o uzavření smlouvy, jejím předmětu, o ručení, o notářském zápisu i o úkonu zesplatnění jsou zcela správné. O tom ostatně není žádný spor. Správný je i závěr, co bylo uvedeno ve smlouvě jako účel úvěru, byť žalovaný č. 1 v té době neměl podnikatelské (živnostenské ani jiné) oprávnění a ve smlouvě byl také označen datem narození a bydlištěm, nikoli identifikačním číslem a sídlem. Správná jsou i další zjištění ze smlouvy (včetně prohlášení o prodloužení promlčecí doby na 10 let) a zjištění z živnostenského a obchodního rejstříku. Soud prvního stupně nicméně chybně interpretoval svá dílčí zjištění v následném skutkovém závěru a v jeho právním posouzení. Proto odvolací soud klíčové listinné důkazy podle § 213 o.s.ř. zopakoval.
9. Je třeba zdůraznit, že v článku V. odst. 8 úvěrové smlouvy bylo sjednáno, že v případě prodlení dlužníka s úhradou „kterékoli splátky úvěru“ se „stávají veškeré splátky úvěru splatné (ztráta výhody splátek),“ a to „bez ohledu na to, že splátka úvěru byla dodatečně ze strany dlužníka uhrazena, pokud věřitel neurčí jinak.“ Nebylo tedy ujednáno nic o právu (povinnosti) žalobkyně jako věřitele v průběhu prodlení dlužníka (později) úvěr jednostranným úkonem „zesplatnit“ (ztráty výhody splátek se dovolat), jak žalobkyně a soud prvního stupně argumentovali. Splatnost měla podle smlouvy nastat okamžitě, bez dalšího. Tomu ostatně odpovídá i text notářského zápisu, který také počítal s přímou vykonatelností „ihned,“ bez dalšího (úkonu), tedy po nezaplacení tam vymezených splátek. Pouze v případě opožděného zaplacení dlužné splátky měla žalobkyně jako věřitel podle smlouvy právo „určit jinak,“ což se nestalo, alespoň o tom žalobkyně nic netvrdila a odporuje to i předloženému „zesplatnění.“ Závěr o zesplatnění úvěru předloženým dopisem ke dni 19.4.2013 proto není správný.
10. Tvzení žalobkyně u jednání odvolacího soudu, že zesplatňování představovalo standardní výklad uvedeného ustanovení smlouvy ze strany žalobkyně „ve prospěch dlužníků“ tak, aby na základě drobného prodlení nedocházelo k zesplatnění celého zůstatku úvěru automaticky, nemá na posouzení věci vliv. Smlouva má zjevně odlišné znění, navíc nic takového z provedených důkazů nevyplyvá a také žalovaní vykládají smlouvu jinak.
11. Podle názoru odvolacího soudu se žalobkyně naopak snaží text smlouvy aktuálně překroutit v „neprospěch dlužníků“ (žalovaných), jak bude dále rozvedeno, neboť jde o klíčovou okolnost pro uplatněnou námitku promlčení. Jednat „ve prospěch dlužníků“ ostatně žalobkyně podle uvedeného ujednání také mohla, jen jiným způsobem, za jiných podmínek. Tvzení žalobkyně, že „určila jinak“ jen tím, že se dále chovala tak, jako by dluh nebyl splatný až do zesplatnění, tedy že určila jinak nekonáním (mlčením), které později změnila „zesplatněním,“ je podle názoru odvolacího soudu v přímém rozporu s textem smlouvy. Odvolací soud se dále nezabýval ani novým tvrzením žalobkyně, že podmínky zesplatnění až úkonem věřitele byly upraveny ve všeobecných úvěrových podmínkách, o kterých žalovaní ve smlouvě uvedli, že s nimi byli seznámeni. I kdyby tomu tak skutečně bylo, šlo by o rozpor mezi smlouvou (spolu se zápisem) a všeobecnými podmínkami, přičemž tento rozpor je třeba řešit standardně ve prospěch uzavřené smlouvy, kterou (navíc) sepisovala žalobkyně (viz níže).
12. Ze smlouvy, splátkového kalendáře a zápisu je dále třeba připomenout původní výši splátek 59 340 Kč měsíčně a zejména jejich splatnost vždy do konce každého kalendářního měsíce.
13. Z provedeného „zesplatnění“ ze dne „19.4.2012“ (správně 2013 dle zbylého obsahu dopisu) se pak podává, že důvodem zesplatnění byla dlužná část splátky za březen 2012 „splatné k 31.3.2012“ ve výši 27 324,57 Kč a dále nezaplacené celé splátky po 57 060 Kč za celkem 12 měsíců, splatné „k 30.4.2012, k 31.5.2012 ... a dále... až k 31.3.2013.“ To vše právě s odkazem na čl. V odst. 8 smlouvy o úvěru (tedy ani ne s odkazem na všeobecné úvěrové podmínky). Žalobkyně v dopise

„oznamuje, že došlo ke ztrátě výhody splátek“ a že vyzývá k zaplacení „dlužné částky, jejíž celková výše činí k 19.4.2013 částku 5 704 822,10 Kč.“

14. Z toho pak jasně vyplývá ztráta výhody splátek a splatnost celého zbytku dluhu bez dalšího již ke dni 1.4.2012 a nikoli až ke dni 19.4.2013, jak tvrdí žalobkyně. Argumentace žalovaných je tedy správná, byť z mírně odlišných důvodů, než uvedli.
15. Nelze také přehlédnout, že žalobkyně ve své žalobě odvozovala první část kapitalizovaného úroku z prodlení v celkové výši 12 972,74 Kč od splatnosti uvedených jednotlivých (nezaplacených) splátek úvěru a pouze se omezila na dílčí (pozdější) období. Domáhala se tedy jen té části úroku z prodlení, který naběhl z těchto již dříve splatných splátek (s výjimkou poslední, splatné skutečně až 31.3.2013) od 1.4.2013 do 19.4.2013. Na původní splatnost jednotlivých splátek to ale samozřejmě nemá žádný vliv, ani kdyby došlo k zesplatnění až později ke dni 19.4.2013, jak žalobkyně tvrdila (viz níže).
16. Podle přechodných ustanovení (viz § 3028 a 3036 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., dále též jen „o.z.“) se věc i po zrušení dřívější právní úpravy řídí stále předchozími právními předpisy účinnými do 31.12.2013.
17. Z hlediska právního posouzení věci je třeba soudu prvního stupně přisvědčit, že vztah mezi žalobkyní a žalovanými se skutečně řídí uvedenými ustanoveními obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb. ve znění ke dni uzavření smlouvy (dále též jen „obch. zák.“) jako tzv. absolutní obchod podle § 261 odst. 3 písm. d) obch. zák. Podle obchodního zákoníku se řídí i posouzení otázky promlčení, jak také správně uzavřel soud prvního stupně, byť s nesprávným závěrem, jak bude dále rozvedeno.
18. Soudu prvního stupně lze přisvědčit i v tom, že podle výše úvěru se tato věc nachází mimo věcnou působnost zákona č. 321/2001 Sb., o spotřebitelském úvěru, neboť šlo o úvěr přesahující 800 tis. Kč. To však neznamená, že nejde o úvěr „spotřebitelský“, neboť ochrana spotřebitelů se neomezuje jen na aplikaci zákona o spotřebitelském úvěru. S touto ochranou počítá i § 262 odst. 4 obch. zák. a § 51a a násl., zejména § 52, § 55 a § 56 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. ve znění ke dni uzavření smlouvy (dále též jen „obč. zák.“).
19. Zde odvolací soud zdůrazňuje, že žalovaný č. 1 při uzavření smlouvy zjevně nesplňoval žádnou z definic podnikatele podle § 2 odst. 2 a 3 obch. zák., narozdíl od žalobkyně (viz též § 52 obč. zák.). I ve smlouvě byl žalovaný č. 1 označen jen datem narození a bydlištěm, tedy jako spotřebitel. Samotný údaj, že smlouva měla být uzavřena za účelem „rozvoje podnikání“ nebo jiný účelově použitý údaj z dlužníka podnikatele nečiní, zejména pokud objektivně tehdy podnikatelem nebyl, těžko tedy mohl podnikání dále rozvíjet (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 1428/2018 a další). Podnikatelem se fyzická osoba nestává podle ustálené soudní praxe ani členstvím v obchodní společnosti nebo v jejím statutárním orgánu, jak chybně uzavřel soud prvního stupně (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1285/2013, nebo sp. zn. 33 Cdo 7/2014). Dílčí právní závěr je tedy takový, že žalovaný č. 1 smlouvu uzavíral jako spotřebitel a nikoli jako podnikatel, proto se na něj vztahuje tehdejší právní úprava ochrany spotřebitele podle § 55 a 56 obč. zák. Tímto charakterem se pak posoudí i akcesorický právní vztah mezi žalobkyní a žalovanými č. 2 a 3 jako ručiteli, i kdyby byli v ručitelském prohlášení označeni jako podnikatelé, což ani (navíc) nebyli.
20. Spotřebitelský charakter smlouvy podle ustálené soudní praxe neimplikuje posouzení otázky promlčení zcela podle občanského zákoníku, neboť nemusí být jako celek pro spotřebitele výhodnější, postupuje se naopak podle komplexní úpravy obchodního zákoníku (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 3337/2010, publikované i ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 135/2012 a další). Naproti tomu prohlášení dlužníka o prodloužení promlčecí doby na 10 let podle § 401 obch. zák. představuje ujednání, které v rozporu s požadavkem dobré víry může znamenat a znamená k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a

povinnostech stran a jako takové je absolutně neplatné (srov. rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1845/11 a dále Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3943/2019 a zejména 21 Cdo 408/2024). Nelze přehlédnout, že prodloužení promlčecí doby bylo žalobkyní do smlouvy vtěleno v maximální možné délce a týká se jen dlužníka, nikoli věřitele, takže i v okolnostech této konkrétní věci odvolací soud dostatečnou vyváženost práv a povinností stran, jak uvedl soud prvního stupně, v tomto směru nespátňuje. Délka a výše úvěru s tím nesouvisí. Další dílčí závěr je tedy takový, že na promlčení se v daném případě aplikuje toliko obecná promlčení doba 4 let podle § 397 obch. zák. a nikoli 10 let podle § 401 obch. zák., a to od doby, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé (viz § 391 a 392 obch. zák.). Ve věci samé se to ale ve výsledku stejně neprojeví (viz níže).

21. V soudní praxi není sporu o tom, že úroky z prodlení (i úroky) jsou relativně samostatným nárokem a mohou se promlčovat samostatně, nezávisle na jistině, včetně případného stavění či přetržení promlčecí doby. Dále mají povahu opětujících se dávek, které lze věřiteli přiznat soudním rozhodnutím, i když se stanou splatnými teprve v budoucnu (srov. např. stanovisko občanskoprávního kolegia a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 202/2005, uveřejněné pod číslem R 39/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Nejde dále o nárok, který vzniká postupně po jednotlivých dnech, ale o jeden nárok (celek), jehož výše jen v průběhu doby prodlení přirůstá. Vznik nároku na úrok z prodlení se odvíjí od splatnosti jistiny dluhu nebo její části a takto, jako celek, se i promlčuje (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 4291/2009, publikované i ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 96/2010, ale i sp. zn. 31 Cdo 2160/2012, publikované i ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 70/2013 a dále např. sp. zn. 21 Cdo 681 a 682/2006 nebo z novějších pak např. sp. zn. 21 Cdo 4616/2018, nebo 23 Cdo 3352/2023).
22. V soudní praxi dále není pochyb o tom, že plnění úvěru ve splátkách představuje dílčí plnění, takže každá splátka se stává splatnou samostatně, samostatně u ní nastává prodlení a samostatně se od své splatnosti i promlčuje. K zesplatnění zbytku úvěru ostatně nemusí vůbec dojít. To pak dopadá i na úroky z prodlení z každé splátky a jejich promlčení.
23. V případě ztráty výhody splátek pro dosud nesplatný zbytek dluhu se rozlišuje postup podle § 565 obč. zák., tedy ztráta výhody splátek (zesplatnění) úkonem věřitele (dovoláním se práva) za splnění zákonných podmínek, a postup odlišný, smluvní, včetně automatického zesplatnění v případě prodlení s jednou (jakoukoli) splátkou nebo po splnění jiné sjednané podmínky (více splátek, delší doba prodlení atd.), ale již bez dalšího (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1190/2009, 32 Cdo 469/2016, nebo sp. zn. 25 Cdo 5331/2007, popř. 20 Cdo 5266/2015 a další). Pozdější úkon věřitele („další zesplatnění“) na nastalé ztrátě výhody splátek již nic nemění, je nadbytečný a nelze jím zvrátit již nastalé právní důsledky. Možnost ztráty výhody splátek je dispozitivní a je na stranách smlouvy, zda a jak byla ujednána.
24. Současně ale neplatí představa žalovaných, že při prodlení s některou splátkou se bez dalšího promlčuje i celý zbytek dluhu. V daném případě to je dáno pouze konkrétním smluvním ujednáním o okamžité ztrátě výhody splátek (viz též § 392 odst. 2 obch. zák.). Ve smlouvě totiž nebyl sjednán postup podle § 565 obč. zák., jak argumentovala žalobkyně a soud prvního stupně, ale zesplatnění automatické, okamžité, při prodlení s první splátkou, což nastalo skutečně již 31.3.2012. Pro výklad smlouvy se pak postupuje podle § 266 obch. zák., nelze ale použitým výrazům přikládat jiný význam nebo výklad, jak to činí žalobkyně. Dále platí, že text smlouvy má podle § 273 odst. 2 obch. zák. vždy přednost před všeobecnými podmínkami (viz výše).
25. Jinými slovy, i pokud by k automatickému zesplatnění nedošlo, tak jednotlivé splátky, které byly základem první části nároku žalobkyně, se stejně staly splatnými postupně od 31.3.2012 až do 31.3.2013, takže s výjimkou poslední splátky by byly všechny promlčené i kdyby byl ujednán klasický mechanismus ztráty výhody splátek, jak tvrdila žalobkyně, a kdyby současně platila promlčení doba 10 let, jak také tvrdila žalobkyně.

26. Ve skutečnosti ale odvolací soud uzavřel, že spolu s první dlužnou splátkou splatnou ke dni 31.3.2012 se stal automaticky splatným i celý zbytek dluhu podle shora popsaného smluvního ujednání a § 392 odst. 2 obch. zák. Od následujícího dne tak bylo možné uplatnit u soudu nejen nezaplacenou splátku, ale i jistinu úvěru a také úroky z prodlení. Pozdější splatnost původně sjednaných splátek tím byla nahrazena, dlužník tuto výhodu bez dalšího ztratil a ocitl se v prodlení. Žádný význam pak již nemůže mít pozdější zesplatnění dopisem ze dne 19.4.2013. Už vůbec žádný význam pak nemůže mít uplatnění takto běžícího (přirůstajícího či kapitalizovaného) úroku z prodlení jen za nějaké kratší (pozdější) období, ať již v roce 2013 nebo později (pokud dluh na jistinu úvěru trvá), jak žalobkyně dovozovala.
27. Lze tedy shrnout, že podle názoru odvolacího soudu se veškeré nároky žalobkyně uplatněné v tomto řízení promlčely již dnem 1.4.2016. Námitka promlčení je tedy věcně opodstatněná. Jen pro úplnost k tomu lze dodat, že nárok by byl promlčen k 1.4.2022 i při zohlednění promlčecí doby 10 let. Z toho také vyplývá, že spotřebitelský charakter věci a vyloučení jednostranného prodloužení promlčecí doby je v daném případě fakticky bez významu, neboť k podání žaloby došlo až dne 30.3.2023.
28. Pokud jde o žalované č. 2 a 3, tedy ručitele dluhu, pak z § 306 odst. 2 obch. zák. vyplývá, že mohou na svou obranu uplatnit vše, co může uplatnit dlužník, včetně námítky promlčení dluhu vůči dlužníku, což se stalo. V takovém případě nelze přiznat ani akcesorický nárok vůči ručitelům (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 3911/2010, dále např. 32 Cdo 3120/2017 nebo 27 Cdo 3448/2019).
29. Proto odvolací soud podle § 220 odst. 1 písm. b) o.s.ř. změnil rozsudek soudu prvního stupně a žalobu zcela zamítl, neboť uplatněný nárok je v obou jeho částech promlčen vůči všem žalovaným a námitka promlčení byla vznesena včas již před soudem prvního stupně.
30. Vzhledem ke změně rozhodnutí soudu prvního stupně rozhodl odvolací soud podle § 224 odst. 2 a § 151 odst. 1 o.s.ř. ve spojení s § 142 odst. 1 o.s.ř. znovu o nákladech řízení před soudem prvního stupně, kdy procesně úspěšným žalovaným vzniklo právo na náhradu nákladů řízení.
31. Při stanovení výše náhrady před soudem prvního stupně je třeba vyjít z vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění do 31.12.2024 (dále jen advokátní tarif). Náklady právního zastoupení se v této fázi řízení sestávají ze dvou úkonů právní služby (příprava a převzetí zastoupení a účast u jednání dne 22.2.2024). Odměna počítaná z tarifní hodnoty předmětu sporu 546 674,18 Kč činí 10 500 Kč (§ 11, § 8 odst. 1 a § 7 advokátního tarifu), tato odměna se ale snižuje u každé společně zastoupené osoby o 20 % a dále se násobí počtem takto zastupovaných osob – žalovaných (viz § 12 odst. 4 advokátního tarifu), celkem 25 200 Kč za úkon. K tomu náleží 2x režijní paušál po 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Pokud jde o účast advokáta u jednání soudu dne 1.8.2023, to bylo odročeno bez projednání věci, takže odměna advokátu nenáleží, přísluší pouze náhrada podle § 14 advokátního tarifu ve výši poloviny odměny a bez režijního paušálu. K tomu dále náleží DPH ve výši 21% podle § 137 odst. 3 o.s.ř. Ostatních nákladů se žalovaní vzdali. Celkové náklady před soudem prvního stupně tak činí 76 956 Kč (2,5x 25 200 Kč + 2x 300 Kč + DPH). Náhradu nákladů řízení je žalobkyně povinna zaplatit do tří dnů k rukám advokáta (srov. § 149 odst. 1 o.s.ř. a § 160 odst. 1 o.s.ř.). S ohledem na účast insolvenčního správce nejde o jeho osobní odpovědnost, ale o insolvenční pohledávku.
32. O nákladech odvolacího řízení odvolací soud rozhodl podle § 224 odst. 1, § 151 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. podle stejných výpočetních postupů, postupoval však s ohledem na okamžik provedení jednotlivých úkonů již částečně podle advokátního tarifu ve znění od 1.1.2025. Odměna náleží za 1 úkon právní služby ve výši 25 200 Kč (za odvolání), k tomu režijní paušál 300 Kč. Za účast u jednání dne 24.4.2025 náleží odměna stejná, byť vypočtená jiným postupem podle nového znění § 12 odst. 4 advokátního tarifu (odměna za první zastupovanou osobu se nově nesnižuje, u druhé osoby je snížení stále 20% a u třetí osoby 40%, v konečném důsledku se u zastoupení tří osob nová úprava ve výsledku neprojeví) a 1x již 450 Kč. Dále náleží DPH. Jiné náklady nebyly

k náhradě požadovány a ani nevyplývají z obsahu spisu, žalovaní byli od soudních poplatků osvobozeni. Celkové náklady odvolacího řízení tak činí 61 892 Kč (2x 25 200 Kč + 300 Kč + 450 Kč + DPH). Náhradu nákladů řízení je žalobkyně povinna zaplatit do tří dnů k rukám advokáta (srov. § 149 odst. 1 o.s.ř. a § 160 odst. 1 o.s.ř.). Žádný důvod k odepření náhrady nákladů odvolacího řízení podle § 150 o.s.ř. odvolací soud neshledal. S ohledem na účast insolvenčního správce opět nejde o jeho osobní odpovědnost, ale o insolvenční pohledávku. Insolvenční správce je dále osvobozen od soudních poplatků ze zákona, proto nepřipadá v úvahu ani přechod poplatkové povinnosti v odvolacím řízení podle jeho výsledku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné, jestliže závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Dovolání je možno podat ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení tohoto rozsudku k Nejvyššímu soudu České republiky, prostřednictvím Okresního soudu v Kladně.

Praha 24. dubna 2025

Mgr. Roman Fremr v. r.
předseda senátu